

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

sv edinstvi je moč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludna. Cena za vsako leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate pošiljajo v Uradništvo, via Torrente, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uradništvu via Torrente. »Nuova Tipografia« vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Okoličanske razmere.

Zadnjikrat smo pisali o okoličanih: kako bi mogli odgojevati svoje sinove, pošiljati jih kolikor mogoče v šole in z eno besedo: skrbeti za njih prihodnje blagostanje. Prvi vzrok dosedanjeg nemarnosti gledé šol smo naveli, da so bili naši predniki, kajti oni so se le malo brigali za šole in svoje otroke rajši na domu puščali. Res, da so nekateri dosti zakrivali, da se niso njih otroci izšolali, ali opravičiti jih vendar moramo nekoliko in to iz več razlogov. 1. da ni bilo tedaj zadostno število šol, 2) da so se stari kmetje v svojem blaženstvu, namreč: v vinu, malo brigali za svoje otroke mené, da se bode i tem tako dobro godilo, kakor njim samim, in 3) ker so pogrešali, in to mnogokrat, denarja, zlasti, ker so takrat šole mnogo več stale nego dan denašnji, čeprav so imeli mnogo imetja in pridelkov. Ti, in če pristavimo še 4) razlog, namreč: velika nevednost, v kojoj je bilo vglobljeno tedaj okoličansko ljudstvo, opravičuje vsaj nekoliko naše prednike. Vendar pa s časom napredovati moramo i mi, ali, žalibog, okoličan prav malo napreduje. Dokler je bil ugodnejši čas, namreč, ko se je intelligence bolj pogrešalo, ko je mnogo služb bilo — praznih, takrat so okoličani spali pravo spanje pravičnega, zdaj, ko je ugoden čas uže na polu minol, ko uže vsak uradnik ali vsaka mestna družina otroke dobro šola, da, zapazi se morebiti tu pa tam v okolici kako majhno gibanje. Kcliko mest, koja bi mogla biti zastopana od okoličanov, zastopajo zgoli mestne ali tuje osebe!

Utegnol bi si kdo misliti, da se vendar naši okoličani gledé šol vsaj sedaj kaj bolj zavedajo; ali ni tako.

Sedaj, ko imajo šole in, ako ne v vseh, vsaj v nekaterih, tudi knjige zastonj (ali se jim izposujejo), pošilja le pičlo število okoličanskih očetov svojo deco v mestne šole. Kako kmalu bi vdobili domače intelligence, ako bi vsaj premožnejši okoličanski očetje zato skrbeli, kar pa le redkoma storé. Poznamo prav uboge vnanje družine, ki stanuju v okolici in pošiljajo svoje otroke v mestne srednje šole, okoličanski roditelji pa so tako malomarni! Nam je li vsajeno službovati tujcem? Si li nemoremo odgovoriti in izučiti lastnih sinov? Začnimo in *finis coronabit opus*. Le začetek je malo težak, potem uže gre; če pa ne začnemo, niti ne končamo. Z vstrajnostjo in dobro voljo dosežemo vse!

Stopite torej na noge, okoličani, dokler je še čas, vsaj oni, ki ste našega mnenja, ki ne trdite zmirom svoje, ampak dopuščate tudi drugim besedo; osvobodite se tujih spon in okoristite se rajši z svojimi sinovi; pošiljajte jih pridno v šole, naj se po svojej moči izučé. Spomni naj se vsak sin besed pesnika ki pravi:

Ko . . mladost je srečna preč,
In proč naj srečnija so leta,
Ne bo nazaj je nikdar več,
Zastonj si vsakdo je obeta.

Torej, okoličani, na delo!

Bog nas varuj trditve, da so vsi okoličani sploh zapravljivci, smelo pa pravimo, da je v okolici preveč onih, ki prav ne gospodarijo. Mnogo zemljišč je bilo okoličanom pobranih od oseb, ki so na njih posloplja zidale, mnogo jih je bilo prodanih, ker so bila zadolžena, in večidel iz nebrizljivosti in nemarnosti. Dokler so bile letine dobre, dotle so stari okoličan-

ne mislim posnemati francoskega ota, ampak se bodem poganjal, dokler bo treba, da se moji večji članki vsprejmo v »Letopis« Maticе slovenske.

Poleg tega pripravljam prevod Kalidasaove Urvaši na slovenski jezik, da bi Slovence zastopala dela iz indijskega in eranskega jezikoslovja.

Srbi imajo Milicevića, mladega nadarjenega jurista in sanskristoslovca, nikakor ne dvojim, da bi se branil literarno zastopati svoj narod na orientalskem shodu, kolikor poznam njega domoljubno mišljenje, kakor se mu najprimerneje zdi. Lehko bi kaj predaval. Na petem shodu je predaval Srb Marinković o perzijskem, arabiskem in turškem življi v srbskem jeziku.

Naj hvaležnejše polje ima staroindijski jezikoslovec in primerjalec na Poljskem, kder je možno slovstveno delati za 15 milijonov ljudi v treh državah. Litavci, kojih jezik ima zelo zanimive stare oblike, spojeni so s Poljaki po zgodovinskih vezéh, zato lahko jezikov primerjalec računni na živo zanimanje, ter se v svojem primerjevanji poleg latinskega, grškega, slovanškega, nemškega, kar morajo visokošolci uže znati, tudi lahko ozira na litavski jezik.

Ker vsled svojih razmer na Dunaji lahko nekoliko pomorem, da se napravi na kakej poljske visoke šoli stolica sanskritska in primerjajočega jezikoslovja, zato obračam svojo pozornost temu slovanškemu deblu. Dobro vem, da H. Hanusz objavlja dela v spisih krakovske akademije, v katerih vporablja v obdelovanje

ski posestniki, naši predniki, po zimi za ognjem sedeli in za hrbtom bokal greli, kramljali z svojimi sosedi in napivali jim. Prodali so vina primérno sploh prav malo. Ako so letine bile slabe, pogrešali so vina doma, tem bolj pa popivali drugje «na kredo». Po časi so se te s kredo narejene notice spremenile v neke sorte dolgov na menjice, s kojimi so oštirji ali taki upniki pobirali mnogo zemljišč ter jeli na njih gospodovati.

Tedaj je mnogo od drugje pridšedših oseb, ki so tukaj krčmarile ali kramarile, s takim počenjanjem obogatelo menjajoč blago za zemljišča. Srce mora človeka boleti, če pomisli, da so ti stari okoličani z svojo malomarnostjo nakopavali svojim potomcem na glavo nesrečo in uboštvo. Zdaj se to celo kaže po vsej okolici, kajti povsod vlada manje ali večje uboštvo in rekel bi, v kakih krajih celo lakota. Ali kaj hočemo, oprostiti moramo njih nevednosti; prihodnjesti, kakor mi vsi, niti oni niso videli, slutili še manj, kajti, ako bi jo, pobrignoli bi se kaj več za svoje potomce, kar je vsakemu očetu in materi sveta dolžnost. Z vednostjo pridobi se i blagostanje; zato pobrignimo se v prvej vrsti za-njo, izučimo svoje otroke in dajamo jim zgled v gospodarstvu!

Druga rija, ki gloda blaginjo naših okoličanov, ta je delitev posestev. Kadar oče zamre, razdelé si njegovi sinovi posestvo mej sabo; vsacemu mora priti enak del. Ako ima n. pr. en oče prav majhno zemljišče, recimo 300 □ m. in tri sinove, kaj more zapustiti vsacemu? kaj nese takemu sinu zemljišče 100 □ m. veliko? se more li preživeti iz njega? Ako je teh sinov stari oče, ki je morebiti tudi tri ali štiri sine imel,

razdelil mej nje svoje zemljišče, prišel je vsacemu majhen del in ako vsak teh sinov razdeli svoj del mej svoje sinove, doteče tem v del še manj, tako, da ne morejo ti več niti deliti. In če je še več sester? Te hočejo imeti tudi svojo »balo« in doto; ubog dedič pa jim tega ne more pripraviti, da ne bi naredil novih dolgov, radi katerih mu je potem nepreredkoma premoženje na dražbi prodano, ali je sam prodal. Princip, iz katerega izhaja taka delitev premoženj, po našem menenju je sicer pravičen, kajti sinovi istega očeta bi morali imeti vsi enake pravice, pač pa moder ni, ker deleč premnogokrat isto zemljišče, gre to zmiraj bolj v nič, dokler ni popolnoma razkosano tako, da ga ni možno več deliti. To deljenje in intabuliranje pa provzročuje premnogo stroškov, koji, vračunši i letne davke, rekel bi presegajo vrednost istih premoženj. Iz tega spozna vsak, da tako počenjanje ni modro. Bi se morebiti temu ne dalo v okom priti?*) Pogledjmo nekoliko na bližnji, čeprav pusti Kras, ali v bližnjo rodovitno Vipavo. Tu ne delajo kakor pri nas, ampak, če umre hišni gospodar, prevzame gospodarstvo starejši brat ali oni, katerega si je pokojni oče za gospodarja izbral. Porečete, da je to vse res, ali, da morajo drugi sinovi širom svetá, v tem ko se njih starejši brat doma dobro čuti in lahko živi. Res, da to marsikakega malo dirne, ali tak je svojemu starejšemu bratu nevoščljiv, kajti i on prej ali poznej dobi svojo doto v denarjih. Ako previdno s temi ravna, lahko si pripravi kako trgovino ali obrtnijo ter živi

*) V drž. zboru pride morda uže v prih. sesiji postava na vrsto, ki bode tako delitev omejevala in te postave res silno potrebujemo. Ur.

PODLISTEK.

Sedmi orientalski kongres in avstrijski Slovani

Spisal dr. Karol Glaser.

Na slovenski jezik preložil Gr. Raván.

(Konec).

Za semitsko jezikoslovstvo in vsa njega narečja imamo toliko učiteljev na državnih in zasobnih vladikovinskih stolicah, da se nikakor ne dvoji, da ne bi se mogla predložiti v vseh v Avstriji govorečih slovanskih narečjih, bodisi izvorna dela, bodisi prevodi, važnih v semitskih narečjih pisanih del.

Ker nisem semitoslovec, ne morem natančneje govoriti o tem predmetu, gotovo pa ne manjka zastopnikov semitskih studij.

Kar se tiče skupine: staroindijskega in primerjajočega jezikovnega raziskovanja, dovoljujem si to le omeniti:

Slovence, moje ožje rojake, lahko zastopa moje 1881. leta spisano in uže za Leydenski kongres namenjeno delo: »Eranški narodi in jeziki«, to delo je odbor Maticе slovenske uže dvakrat odbil s praznimi izgovori. Iz mojih člankov, objavljenih v podlistu tržaške »Edinosti« št. 18, 19 t. l. lahko vidi slavni odbor slovenskega društva v izdavanju znanstvenih del, da

poljskega jezika rezultate primerjajočega jezikovnega raziskovanja, a v slovstvu naroda broječega 15 milijonov duš ima tudi več delavec prostor. Ker je sanskritsko učenje pri avstrijskih Slovanih še v povojih, in ker naša čast zahteva, da smo kolikor se da dobro zastopani pri kongresu, ki bode na domačih tleh, menim, da se mi Slovani moramo smatrati kot jedna družina, da nam mora biti ljub vsak delavec, ako spada k velikemu, ali k manjšemu deblu.

Minolo zimo sem preložil na poljski jezik Bühler-jevo praktično sanskritsko slovnico, ter sem uže izročil pred nekaj meseci rokopis veleslavnej filozofske fakulteti v Lvovem. Razven v Indiji rabljene Bhandákar-jeve slovnice v angleške predelavi in nemške Bühler-jeve, nima noben kulturni jezik praktične sanskritske slovnice. Ako se tedaj predloži orientalskemu kongresu razven H. Hanusz-ovih del tudi poljska praktična sanskritska slovnica, to gotovo pozor napravi. Tisk bi stal na Dunaji 800 fl., polovico troškov bi lahko plačal galicijski deželni odbor, polovico bi se jih dalo nabrati od galicijskih domoljubov po zasebnej poti.

Ker imam skrčeno profesorsko plačo, in sem več mesecev na tej slovnici delal, zato se od mene ne more zahtevati, da bi dal knjigo ob svojih troških v déžal.

Neke okolnosti naj še omenim. Dr. Chodounský, piše Athenaeum 1884, pag. 213 v uže navedenem članku, da so Čehom one visoke šole »jž vysokomyšlným slovem močnate byly uskutečeny« paladij,

ponos in moč. Ako je velikodušen čin državne glave vsemu narodu ponos in moč, moramo se pojedinega takega dejanja spominjati z brezmejno hvaležnostjo. Naučuden v lastno izobraženje in razširjevanje sanskritskega pouka mej avstrijskimi Slovani in da dobim prostega časa, stopim pred dvema letoma pred Njegovo Veličanstvo, najmilostnejšega pokrovitelja avstrijske znanosti in umetnosti s prepornično prošnjo, da blagovolji moj namen podpirati. Prošnja je bila milostno dovoljena. Plod tega prostega časa je rečena slovnica in nobeno uže pred leti za tisk pripravljeno delo se mojej duši ni toli prikupilo, nego ta slovnica.

Moj prijatelj H. Luczakowski, gimnazijski prof. mi je zagotovil jeino delo v rutenskem jeziku za orientalski kongres.

Pridem konečno do Čehov. Za nje upam Vaniček-ovo delo: »Ingliški prirodopis« predložiti. Spisatelj je Čeh, a delo je pisano nemški. Toliko bolj je dožnost sinovom svojega naroda, ki lahko kaj in linguis orientibus stvore, po svojih močeh pomagati. Premalo časa sem še v Pragi, da bi se bil seznanil z vsemi onimi pisatelji, na katere se tu oziram. V letošnjem »Wissenschaftlichen Jahresbericht der Morgenländischen Gesellschaft« sem čital, da je bil pred nekaj leti Hafisev Divan na česki preložen. Tudi Kalidasa-va Sakuntalá je na česki preložena.

Vabim s tem prijazno vse česke orientaliste, da se pridno udeležujejo dela, ter jim bodi dr. Feistmantel v vzled. Indijska razstava tega učenjaka je zadosten

morebiti boljše, nego oni brat, ki je estal na domu.

Ljubo domá,
Kdor ga pozná,

pregovor stari uže pravi; od njega se je vsakemu težko ločiti, ali nihče ga od doma ne podi; on lahko tu dela in varčuje, da si množi svoje imenje, koje imavloženo na obstaji pri kakej hranilnici. Samo ob sebi se umeje, da mu ne ostane nič za obrt, ako v prvi svoj mladostnej trmo-glavosti požene vse, ampak pride na beraško palico, ali je primoran od zore do mraka trdo služiti borni košček kruha. Mladost ni norost, čeprav trdi narodna prislovica, da je; i v mladostnih letih se da kaj dobrega učiniti; le dobre volje in varčnosti je treba. Pa, ako bi i bil primoran iti od doma, ne smel bi zategadelj biti žalosten, ampak prebiti voljno mladostne izkušnje ne zavidajoč lastnega brata. Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe, pravi Bog, tembolj pa svojega brata, ki je najprvi tvoj bližnji. Boljše je, da vsaj jeden tvojih bratov kaj ima, nego da imate vsi tako malo, da se skoraj priziveti ne morete.

S takim počenjanjem bi se dalo bilo poprej mnogo opomoči tržaške okolici. Zdaj je pa skoraj prepozno, kajti večja posestva so skoraj vsa tako razkosana, da jim ni več pomočka, manjša tem bolj. Hoteli so vsi nekaj imeti, sedaj ima vsak prav malo. Posestniki majhnih zemljišč so jih poprodali ali pa, ker jim nimožno zgolji iz njih živeti, bili so primorani iskati si živeža z delom v Trstu, zemljišča pa zanemarjati. Donaša li kaj koristi tako posestvo gospodarju? Ako bi več takih zemljišč združenih bilo, donašalo bi kmetu posestniku vsaj toliko, da preživi sebe in svojo družino, ker gotovo bi ga bolje obdeloval, ker pa je v rokah mnogih neobdelano (vsaj kakor bi moglo biti) donaša le ubog pridelek.

Kaj so pa tako zvanj mandarjarji? Tržaško ljudstvo naziva s tem imenom okoličane sploh in tudi okoličani sami se tako kličejo. Ali mandarjarji so prav za prav oni okoličani, ki službujoč po mandrijah (campagne), delajo pravo tlako gospodarjem takih zemljišč. Nekdaj so ta posestva bila okoličanska, ali zadolžena ali kakor si bode, prišla so v roke posameznih mestnih mogotcev. Tem morajo sedaj okoličani služiti obdelajoč jim polje proti dogovorjeni

dokaz, kako živo zanimanje je za take smeri, praktičen pomen se ve, da se ne vidi koj, ki ima za sedaj samo teoretično vrednost, ki pa vselej ob pravem časi rodi tudi moralni dobiček.

Če le lahko zastopa v afrikanskem oddelku sloveči in požrtvovalni domoljub dr. Holub.

Toliko o našem znanstvenem delovanju. Še neka druga misel se mi vsiljuje. Poljaki so vprav imeli četrti shod poljskih zdravnikov in prirodnoznanstven, kamor je bila poslana deputacija českih učenjakov. Posnemaje te vzglede se da doseči približevanje in osobno spoznanje slovanskih zastopnikov orientalskih strok na dunajskem kongresu.

Ako se dokaže, da predložimo dela v vseh slovanskih jezikih in ako se more v prihodnje govoriti o »slovanskih orientalistih« potem bodemo častno praznovali stoletnico (če tudi nekaj let manjka nič ne dé) objavljenja prve sanskritske slovnice v Evropi po Slovanu, stvorimo svojo dolžnost, ter izvršimo avstrijski čin.

Ako je Viljem Schlegel 1819. l. v spisu »Ueber den gegenwärtigen Zustand der indischen Philologie« željo izrazil rekoč: Srečen bi bil, ako bi mogel kaj pripomoči, da se v Nemcih učenje sanskritščine udomači, ne da bi se mu bilo reklo, da ni ponižen, upam da smem željo izreči: Srečen bi bil, ako bi mogel kaj pripomoči, da se učenje sanskritščine mej avstrijskimi Slovani udomači.

V Trstu, dne 28. avgusta 1884.

plači ali odrajtajoč svojim gospodarjem polovico vsega pridelka. In če jih taka gospoda v službo sprejme! Večinoma vzame rajša Furlane ali Lahe, na vsak način pa tujce. Tako malo zaupanja goji do okoličana. Ali ni to žalostno? Niti službovati mu ni dovoljeno!

Zdramite se vendar iz trdega spanja in na delo! Ni še vse izgubljeno, zato zahtevajte postavo, da bi se vaša zemljišča na dalje več ne delila, a da bi se občinski pašniki, kar jih je za obdelovanje, mej vas razdelili, kakor se je to nekoliko na Opčinah zgodilo z največim uspehom. Privoščimo starejšemu bratu zemljišče, kar ga še ostaje in pomagajmo si rajši z majhno doto, ki jo on nam da, ne gledajoč ga pisano, kar gremo od doma, vsaj i on se le z varčnostjo in velikim trudom more »skolehati« iz dolgov, koje si nakoplje, da nas odplača, in potem ima še na glavi mučno obdelovanje polja. Ako je naša dota majhna, skušajmo jo pomnožiti z štedljivostjo, ne izgovarjamo se, da s tako majhno svotico ni možno začeti nobene obrtnije ali družega. Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača. Pomnoževati je treba majhno svotico z večjo, zadnje pa pridobiti z lastnim trudom.

Ako človek le nekoliko preudari, sprevidi, da premnogokrat se otroci, ki upajo, da bodo kdaj gospodarji, naj si bode tudi prav majhnega posestva, preveč nanj opirajo. Iz tega izvira, da nemajo nikakega veselja do učenja in ga zanemarjajo, ako hodijo v šolo. Prav tako delajo tudi okoličanski otroci; kadar dovrše III. razred ljudskih šol, noče nikdo v srednje, ker zanaša se preveč na majhno posestvo, koje bode kdaj njegova last. Ako bi nič ne imeli, ne mogli bi se na to opirati, radi česa bi si morali drugje za kruh preskrbeti in kateri bi vendar stopil v srednje šole. Res, da je to skoraj smešen razlog, vendar pa v mnogih slučajih resničen. Na vsak način bi bilo dobro, da se dedščina drugače vravná, kajti, ne mine mnogo časa, ko bodo vsa posestva v okolici prodana ali pa tako razkosana, da ne bodo nikomur v pravo korist, ako se tako ne vredi. Zadnji čas je sedaj oteti, kolikor je še mogoče.

Ni lepo in, rekel bi, niti mogoče, prav ceniti svojega dela, kajti premnogokrat se pri tej cenitvi lahko zmotimo. Kmet pa svoj pridelek, blago ali kar si bode, lahko sam dobro ceni, ker ga tako i toliko boljše proda. Ako bi jo sam ne cenil, prodal bi vsako reč tja v en dan, pod ceno. Okoliški kmet ima tudi nek pridelek, kojega bi mogel mnogo višje ceniti, nego ga, in to je: vino. Res imenitna in prav dobra okoličanska kapljica je zelo malo poznana razven v domačih krogih. To vino bi se dalo še boljše napraviti, da bi se v žlahnosti moglo meriti z imenitnimi nemškimi in francoskimi.

Okoličan pridela tudi premalo vina, trikrat toliko bi ga mogel, a okoličanski kmet nastavlja le »osmice« in ga tako na drobno razpečava samo sosedom in mestnim pivcem in še za te ga ima premalo; le redki ga kam drugam prodajo. Iz tega se tudi vidi, koliko zlo je kosanje okoličanskih posestev, kajti, ako bi posestva v svojej celoti bila, potem bi njihov gospodar mogoče boljše vino prideloval in prodal vse vkupe kacemu krčmarju ali kam drugam, ker so pa vsa raztelesena, njih majhen gospodar kamaj čaka, da ga razproda (dokler je še novo in nema še pravega okusa), to-

liko da iztrži gotov denar in zamaši »luknje« pri kakem upniku. V prvem slučaju bi se tim dražje prodajalo, v zadnjem je vino zmiraj na istej stopnji, na istem glasu. Drugi uzrok, radi kojega niso izvrstna okoličanska vina na boljšem glasu, pa je ta, ker okoličani vino zmiraj le masté in ne prešajo, kakor je zdaj sploh navada.

Pa vsaj res, utegne mi oporekati kdo, za pet ali šest čebrov (veder) vina si vkupim prešo, ali jih nemam morda kam metati? — Nespametno govorjenje to. Samo ob sebi se umeje, da tako majhnim posestnikom kakor so nekateri v tržaškej okolici, ni mogoče si omisliti lastne preše. Pa vsaj tudi ni treba, da ima vsak svojo; naj bi jo imel vsaj vsak premožnejši kmet. — Ta bi je ne hotel posoditi, slišim drugega. Naj bi jo pripravila občina ali kako društvo. — Vsaj tu ni pravih občin, kakoršne so drugod — pravi mi tretji. Najboljše bi tedaj bilo, da bi posestniki ene vasi vkupe toliko zložili, da si priprave lastno prešo, ta naj bi pa v času prešanja romala iz kleta v klet. Če se grozdje masti z nogami, ostane v tropinah še mnogo tekočine, koja bi se dala z tiskalnico vsa izsesati. Le začeti je treba, drugo uže Bog pomore — rekel je večkrat stric Jože.

Poglejmo še, kako se koriste naši okoličani s tropinami. Kadar grozdje zmaste, nalijo nanj vode; v dveh ali več dneh naredi se iz tega tako zvani »škavec«. Ko tega iztoče, nalijo druge vode in iz tega pride »žonta«, večji prijatelj te *Zlobudre* napravijo si še četrto pijačo, koja se kakor prejšnja, ako leto dni v sodu stoji, osmradi. Drugod pa, ko sprešajo grozdje, ohrane tropine v dobro zaprtih sodih, da se ne zveše ter po zimi kuhajo iz njih žganje, po leti pa napravljajo kis v za to narejenih posodah. Ni škode, ako prvega tudi okoličani ne napravljajo, drugoga pa bi mogli. In ko bi naši okoličani vsaj napravljali (prideli jim sladkorja in alkohola) iz tropin dobro vince za domačo rabo. Rajši nego gor navedene vodene pijače. To pa se da storiti le, ako prebirajo in proučavajo dobre slovenske kmetijske knjige in časnike in v prvi vrsti knjige »Družbe svetega Mohora«. Govoril sem z okoličanom, kateri je trdil, da ta družba dela zgolj več slabega, nego dobrega mej ljudstvom. Prašam ga po uzroku in on mi odvrne: Ker ga uči (menil je gotovo — J. Vošnjakovo knjigo vinoreje) delati vino, oni pa da hote imeti pravo naravno in dobro vino! . .

Prava dobrota za okoličane bi bila, da bi jim vlada, ker od magistrata ali lahonskega kmetijskega društva tako ni nič upati, ustanovila majhno vinarsko šolo z poskuševalno kletjo; zato naj bi delali naši poslanci, naši veljaki okoličani sami naj bi se za kaj takega zanimali in potezali. Z uvedenjem nasvetovanega zakona, z štedljivostjo, z izomikanjem svojih sinov, z umnim gospodarstvom mnogo bi se še opomogli naši okoličani. Torej, dragi okoličani, kličevo vam še jedkrat: na noge! na delo! Skrajni je čas!

Eden koji ljubi okoličane.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Shod treh cesarjev, kakor se poroča od raznih strani, ni več dvomljiv in trdi se, da se tega shoda udeležé tudi ministri zunanjih zadev in nadvojvoda Albreht. Kde pa se vladarji snidejo, to je tajnost.

Avstrijske vojne ladije, ki te dni odpotujejo v zunanje dežele, imajo baje tudi ta namen, da si pridobe kak otok ali deželo v Afriki za avstrijsko naselbino; tako vsaj poročajo nemški časniki. Zdaj, ko se vse trga za afrikanske dežele, ta novica ni tako neverjetna.

Hrvatski sabor je zopet jako buren. 27. t. m. je bil razgovor o izključenji Starčevića, ker je ta svoje nasprotnike dejansko napadel; vsled tega je vstal tak nered, da so morali po žandarmerijo poslati. Starčeviću pristaši so očitali saborskemu načelniku, da je meje svoje oblasti prestopil in zato se je načelnik odpovedal svojemu dostojanstvu. Seja se je pod prvostvom načelnikovega namestnika nadaljevala, zbor je izrekel, da je načelnik zakonito postopal ter sklenol, da se ima Starčević iz zbora izključiti. V večernej seji pa je zbor z veliko večino sklenol tudi izključenje poslancev Tuškana in Tkaličca. Ker pa prvi ni hotel zbornice zapustiti, poslali so po žandarmerijo, ki so ga odpeljali. To je žalostno.

V seji 28. t. m. je večina izjavila, da ne sprejme odstopa načelnika Krestiča. Starčevićeva stranka pa je izrekla, da se zaradi nezakonitega načelnikovega postopanja razprav v zboru ne bode več udeleževala. Po odhodu oponentov se je pričela razprava o volilnem zakonu ter bila predloga soglasno sprejeta. Oddelek načelnik Stanković je naznanil, da se vlada prizadeva za združenje Zumberga s Hrvatsko, da bi potem bil tudi ta okraj zastopan v hrvatskem deželnem zboru. Predloga Srbov se je sprejela.

Vnanje dežele.

Srbski kralj otide s kraljico in kraljevičem 1. septembra v Wiesbaden, potem pa se vrne na Dunaj, od kodar pojde na Moravsko in Ogersko, da bo pričujoč pri velikih vojaških vajah, h katerim ga je naš cesar povabil.

Ruski car pride, ako se kaj posebnega ne pripeti, prve dni meseca septembra v Varšavo. Varšavski policijski načelnik je njegov dohod uže uradno razglasil s plakati, katere je ukazal pribiti na hišne vogle; h krati je dovolil, da se smejo hiše okrasiti in zvečer razvetliti.

Rumunski kralj je 28. t. m. odpotoval v Belgrad, kamor je danes jutraj dospel, v ponedelek se vrne zopet v Rumunijo.

Italijanski kralj je 26. t. m. prišel v Busco, kder kolera hudo razsaja ter obiskal za kolero bolne v bolnicah in zasebi, njih stanovanjih; predno je odpotoval, daroval je bolnikom 10.000 frankov.

Krog Rima je javna varnost tako slaba, da se skoraj vsak dan čuje o ropih in razbojstvih. Grabijo in odpeljujejo se tudi osode, da se potem zahteva odkupnina od dotičnih obitelj.

Nemčija sega naglo po afrikanskih deželah. Iz Madeire se poroča, da je primorje na jugu Kamerunga do Batange v nemških rokah. Dr. Nachtigall je razvil nemški prapor v Malimbi, Malej in Velikej Batangi.

Iz Sudana homo k malu čuli važne novice, tam v kratkem padejo kobri, odločini za Angleško in krivega proroka in kaže se, da bode Angleška na dobičku. Angleški general Wolsey, ki je tako slavno zmagal egiptovske upornike, vrca se te dni na ladijo »Iris«, ki ga čaka v tržaškej luki, v Egipt, da prevzame poveljstvo vojske, ki udari na krivega proroka; vrca se tudi angleški poslanec Nothbrook, ki ima v Egiptu važno nalogo, da napravi red ter vredi upravo in finance. — Iz Sudana je došla vest, da je Gordon hudo pobit krivega proroka, vendar ta vest še ni uradno potrjena.

O francosko-kitajskej vojni je poročil francoski admiral Coubert iz mesta Foutčev 24. avgusta, da je on 23. avgusta devet kitajskih vojnih ladij, dvanajst manjših ladij in eno veliko križarsko ladjo potopil ter porušil Krupovo baterijo, ki je strelala iznad arsenala; dve sovražni ladiji pa ste ubegnoli. Francozi imajo 6 mrtvih in 27 ranjenih in francoske ladije so le malo poškodovane. Kitajci pa imajo zelo veliko zgubo. Coubert pravi, da k malu začne bombardirati arsenal — Poslanica od 26. v časnik »Times« pa uže poroča, da

razredu, VII. in VIII. razred sta združena. Dijaški je bilo konec leta na tej gimnaziji: 105, v pripraviljalnem razredu 21, vsi katoliški. Po jeziku: 61 Italijanov, 38 Hrvatov, 14 Slovencev, 12 Nemcev, 1 Francoz; po deželah: Pazincev 40, drugih Istranov 62, iz drugih dežel 24. — Odličnjakov je bilo 13, s I. redom 88, II. redom 10, III. redom 3, s popraviljačo skupnjo 12. — Na čelu programa je članek: »Archaismen und Vulgarismen in den Virgilianschen Eclogen« — Stefan Stefani, Gymnasialsupplent. Maturo je napravilo 7 dijakov, eden z odliko. V Pazlino se vendar Hrvaščina nekaj več uči; ali v Trstu imamo na gimn. le 3 kurze in se sploh slovenščina podučuje le na videzno.

Velika kmetijska tombola. Vsled privoljenja visokega c. k. finančnega ministerstva priredi kmetijska podružnica Vipavska na malega Šmarne dan, ali 8. septembra v Vipavi veliko kmetijsko tombolo sledečih dobivkov: Amba, garnitura sadjarskega orodja, vredna 6 gl. 1. terna, grozdni mlin, vreden 15 gl. 2. terna, Faulerjeva pompa za gnojnico, vredna 20 gl. Kvaterna, železni stroj za turščico robljati, vreden 25 gl. Činkvina, stroj za rezanico delati, vreden 55 gl. Tombola, železni plug za globoko orati, vreden 55 gl. Kartela stane 20 kr. Pričetek ob 3. uri popoldne.

Iz Gorice. Številka 35 »Soča« od petka je bila konfiscirana radi članka »Stan in narodnost« iz Istrije.

Pri volitvah v Kranjski deželni zbor, ki se je vršila dne 25. t. m. v Kočevju, bil je izvoljen gozdinar Faber z 81 glasovi, Fortuna je dobil 48 glasov. To je edina volitev na Kranjskem, pri kateri gre prva beseda Nemcem, v vse druge se oni po pravici ne smejo vtikati.

Pri volitvah v Kranjskem velikem posestvu sta bila v deželni zbor izvoljena grof Ervin Auersperg in baron Leopold Lichtenberg.

Kolera se po južnem Francoskem, posebno pa po zgornji Italiji širi ter je postala tudi tu v nekaterih okrajih epidemična. Razširila se je tudi na otok Korsiko. Vsled tega širjenja je sklenjena dalmatinska zdravstvena komisija, da uvede karenteno za dohodnike iz Trsta in z Reke, ako se meja proti Italiji ne zapre, in zunaj mesta sezida lazaret.

Cena žita je letos tako nizka, da v tem stoletju še ni bila tako. V zadnjih letih so se žitna polja, posebno v Ameriki, Indiji in Avstraliji tako razširila, da je žitnega pridelka mnogo več, nego ga je za živež potreba, nakopičile so se vsled tega velikanske zaloge, katerih ni moč prodati, vsled česar je cena tako pala in utegne se bolj pasti, ker vsak se bo prizadeval, da se blaga iznebi.

Zdravniški ogled mesa pobite in zaklane živine. Ministerstvo notranjih opravil je po dogovoru s trgovskim ministerstvom ukazalo, da se ima v prihodnje pošiljatev mesa in zaklane živine, ki je namenjena za trgovino ali semnje, po železnicah le tedaj dopuščati, ako se dokáže z spricalom, da je bila zdravniško ogledana.

Čudna oporoka. V Worcesteru na Angleškem je nedavno umrl trgovec Karol Hastings, ki je vse veliko svoje premoženje zapustil Jezusu Kristu, in precej veliko volilo Mariji devici. V oporoki je izrečno pristavil, da se nikdo ne sme dotakniti premoženja, dokler se niste dotični osebno oglasili.

Odbor delal. podp. društva vabi vse tiste ude, ki se hočejo vdeležiti izleta v Vipavo dne 8. septembra, naj se oglašijo v društvenem uradu najzadnje do 3. septembra, da zvedo vse potrebno zaradi vožnje. — Odbor omenjenega društva je namreč sklenol, da se tudi delal. podp. društvo v kolikor mogoče močnejši deputaciji vdeležijo slavnosti 20-letnice vipavske čitalnice.

Podpisani odbor naznanja udom »Sokola«, da društvo napravi na praznik Malega Šmarne, dne 8. septembra izlet v Vipavo, da se tam vdeležijo slavnosti 20-letnice ondotne čitalnice. — Vsi tisti gospodje udje »Sokola«, kateri se želijo vdeležiti omenjenega izleta, naj se prej ko mogoče objavijo pri podpisanih. — Uprav zaradi izleta v Vipavo, pa je **preložen izvanredni občni zbor »Sokola«**, ki je imel biti 8. septembra, na nedeljo, 14. septembra. — Odbor tržaškega »Sokola«.

Javna zahvala. Najtopleje se zahvalujemo nižje podpisani onemu gospodu, koji nam je pod imenom »Jože Priložnost« ob priliki Njih. Vel. cesarjevega rojst. dne blagovolil podariti 20 for. v namen, da se imamo istega dne (18. avgusta) v gostilni »Pri društvu« zbrati in dostojno s petjem

veseli god nam premilega vlatarja praznovati. — V Barkovlju dne 24. avgusta 1884. — Barkovljanski pevski zbor.

Tržno poročilo
Kava. — Tudi v tem tednu ni bilo nobene prave kupčije v tem blagu. Cene so ostale nespremenjene. — Prodalo se je: 1500 vreč Rio po gl. 48 do gl. 64., 1200 vreč Santos po gl. 55 do gl. 60., Javavelja gl. 64 do gl. 67., Portorico gl. 86 do gl. 105., Moka gl. 97 do gl. 100., Ceylon plant. gl. 75 do gl. 125.

Sladkor. — Boljše menenje se je sopesmaknole velikej mlahovosti. — Danes stene sladkor vrečah od gl. 19 1/2 do gl. 25.

Sadje. — Ker manjka pomeranč in limonov, se je to sadje zdaj podražilo. — Pomeranče, limoni gl. 3 1/2 do gl. 8 1/2, rožiči italijanski gl. 5 do gl. 7., novi dalmatinski s certifikatom (ne plačajo carine) gl. 10., novi mandlji dalmatinski tudi s certifikatom gl. 79., fige v venci gl. 8 do gl. 10., opaša gl. 8 do gl. 11., cvehe gl. 8 do gl. 9., Sultanina gl. 20 do gl. 33.

Olje — kupčija mlahova, cene nespremenjene. Dalmatinski jedilno s certifikatom gl. 43 do gl. 44., grške jedilno do gl. 48., namizno fino ital. gl. 70 do gl. 88., bombažno fino ameriškansko gl. 36 do gl. 38 1/2.

Petrolje — tendenca boljša, cena pa še vedno nepremaknjena na gl. 9 1/2.

Domači pridelki. — V fižolu zdaj sploh ni kupčije, ker kmalo dojde nove blago, ki bo v začetku prav drago. Masto naravno gl. 88 do gl. 100. — Špeh z bolto po gl. 57 do gl. 58., za tuk, rabo gl. 50 do gl. 52. Mast ameriškanska gl. 55 do gl. 56., ogrska s certifikatom gl. 66 do gl. 61., dunajska s certifikatom gl. 58 do gl. 59.

Žito — v tem blagu ni skoro nobene kupčije. Pšenico azovsko, drobno notirajo po gl. 8 do gl. 9., koruzo podonavsko gl. 6 1/2 do gl. 6 1/2.

Les — vedno prav dobro obratjan; cene trdne a nespremenjene.

Seno — dobro obratjano, cena za dobro seno je gl. 1.60 do gl. 1.90.

Borsno poročilo.
Na borski malo posla, tendenca kurzov -koro vsih papirjev jako dobra in trdna.

Dunajska Borsna
dne 29. avgusta

Enotni drž. dolg v bankovcih 80 gl. 75 kr	81	»	55	»
Enotni drž. dolg v srebru	103	»	45	»
Zlata renta	95	»	55	»
5% avst. renta	857	»	—	»
Delnice narodne banke	300	»	80	»
Kreditne delnice	121	»	55	»
London 10 lir sterlin	9	»	66	»
Napoleon	5	»	75	»
C. kr. cekini	59	»	55	»
100 državnih mark				

30 svetilnic za vrte se more dobiti po ugodnej ceni pri upravnistvu »Edinosti«.

Javne dražbe.
V Trstu 1. sep., 2. okt. in 3. nov. t. l. posestvo Marije Šilan, pri J. M. M. sup. cenjeno na 1534 gl. 59 kr. 26. sept. in 26. okt. t. l. posestvo uduve Urše Štrukljeve in Hrovati-novega Jožeta na Občihaj cenjeno na 220 gl. 54 kr. — V Komnu 5. sep., 7. okt. in 14. nov. Franc Semoličeve nepremakljive reči cenjene na 616 gl. 5. sep., 7. okt. in 8. nov. Lorenc Lovrenčičeve zemljišče, cenjeno na 300 gl. 5. sep., 7. okt. in 14. nov. Janez Abramovo zemljišče cenjeno na 1240 gl. 10. sep., 10. okt. in 14. nov. nepremakljive reči Andreja Krstena cenjene na 241 gl. 4. sep., 6. okt. in 13. nov. Vinko Vrabčove nepremakljive reči cenjene na 535 gl. 3. sept., 4. okt. in 16. nov. Jože Baričeve posestvo cenjeno na 1590 gl. — V Tolminu 5. sep., 6. okt. in 8. nov. nepremakljive reči Magdalene Dugarjeve iz Kozarske cenjeno na 285 gl. 9. sep., 19. okt. in 10. nov. Anton Bizjakovo posestvo cenjeno na 900 gl.

Nova zaloga na debelo in na drobno

ruskega

RAFINIRANEGA PETROLJA

terd e

PALAŠKOWSKY

v sodih in zabojih.

A. DANESSE

ulica Fornace

nova hiša pod stopnicami, ki drže iz lesnega trga v cerkev oo. kapucinov. 1-6

Št. 379.

Razglas!
Podpisano županstvo objavlja, da je veleslavno ces. k. namestništvo v Trstu z odlokom 23. junija t. l. št. 9039 dovolilo, da bo somenj za živino in kramo pri sv. Križu (ipav.) namesto dne 14. septembra, letos na dan 13. septembra, t. j. v soboto pred sv. Križem.

Županstvo.
Sv. Križ, 25. avgusta 1884.
Predstojnik.

NAZNILO.
Podpisani uljudno naznanja p. n. občinstvu, da je prevzel v svojo last

PRODAJALNICO
jestvin, moke, koloni-jalnega in družega blaga v ROJANI

Števil. 4 (pri mostovih) števil. 4.
Posebno se priporoča tamošnjim Slovincem in drugim obiskovalcem Rojana za obilna naročila. Blago je vedno sveže in po nizkej ceni. 1-5
Z visokim spoštovanjem
FRANJO KARIŽ.

Razglas.
Podpisani gospodarski svet naznanja, da se bode po stari navadi držal semenj za živino in kramarijo pri sv. Egidiju »Tilhu« v Suti dne 1. septembra t. l.

Živina je na dve leti še prosta štantnine.
Gospodarski svet
v Suti, 16. avgusta 1884.
3-3 **Jožef Luin, uačelnik.**

OZNANILO.
Ni davno, odker smo ustanovili obrtnjsko društvo v Verdelfi na Sv. Ivanu z neomejeno zavezo. Baš zdaj smo ustanovili tudi svojo krčmo pod naslovom: **„Krčma obrtnjskega društva“**
Zato pa priporočamo vsej tržaškej gospodi in našim okoličanom omenjeno krčmo, v kateri se toči vedno le dobro naravno vino vsakovrstne kakovosti po najnižih cenah in se dobá tudi okusna mrazla in gorka jedila; a postrežba je točna. 2-3

KRČMA
OBRTNIJSKEGA DRUŠTVA
v Verdelfi
(pri Svetem Ivanu).
Via dello Scoglio, števil. 207.

OFENER
RAKOCZY
BITTER-QUELLE. Budimska grenčica.
Priporoča se od najprvih zdravnikov strokovnjakov tujih in domačih, kot najuspešneje vodo grenčice vplivajočo na čiščenje krvi in na ono želodca. — Zamore se je vsak čas dobiti svežo po vseh trgovinah z mineralnimi vodami. 16-20
Lastniki
Bratje Loser
v Trstu.

Prostovoljna prodaja mlina
s petimi tečaji, z jednim nadstropjem visokim stanovanjem, 3 sobe, kuhinja, bram in klet in z vsem drugim gospodarskim poslopjem, vrt, sadjem zaraščen, 1 vrt za zelenjavo, 5 oralov njive, senožeti in gojzda. To vse se prodá pod ugodnimi pogoji v ljubljanski okolici. Natanjše pove iz prijaznosti opravnistvo »Edinosti«.

POPOLNO OZDRAVLJENJE
IN HITRO
vseh bolezní na živilih, epileptičnih IN SKRIVNIH
po mojej edini metodi.
Plačati ni treba poprej dokler ni dotični popolnoma ozdravil. 23-25

Dr. prof. A. MALASPINA
ud mnogih učenih društev
106, FAUBOURG S. ANTOINE 106,
PARIS.
Posvetuje in zdravi se plemenim potom.

Čudovite kapljice
Sv. Antona Padovanskega.
To priprsto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokáže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratnije želodčne bolezni. Prav izvrstno vstrežajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrik in na oranici, proti črevnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadežnostih, zoper beli tok, božjast, zoper scropok ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo. (25)
Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbo in pošiljave pa edino v lekarnici *Cristofaletti v Gorici, v Trstu v lekarni E. Zanetti & G. B. Rovis, G. B. Faraboschi in M. Ravasini.* Ena steklenica stane 30 novcev.
Varovati se je pokvarjenih posnetkov, s katerimi se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti.

1884.
razstava v Kalkuti
(diploma s kolajno).
VLAHOV
lek odobren po c. kr. vladi, priporočen od zdravniških strokovnjakov, patentovan od zjedinenjih držav Ameriških.
Dosežni uspeh: vsakršna nerazpoložnost, neprebavljivost, kolika, gljiste, krvavica, (hemoroid e), povračilje mrzlice, vodenica pranita, tenost, slabost, čiščenje krvi. Čisti polagoma in okrepčuje zdravje. — Z vsako steklenico vred dobi se tudi navod, kako se ima rabiti lek.
Pozor proti ponarejenju!
Da bi dobivanje leka olajšal zalaga ž njim izdelovatelj vse kavane, mirodijnice, sladčarije in likerije v glavnih mestih po celem svetu. 8-43

VLACHOV
Sveže vino

NB. Pozor proti ponarejenju.

C. k. privilegirano društvo
Alojzija Mayer-jeva
trgovina piva v STE-KLENICAH v Ljubljani
priporoča izvrstno exportno marcno pivo iz pivovarne bratov Kozler-jev v zabojih po 25 in 50 steklenic.
Garantira se šest mesečna obstojnost tega piva. 20-24